

1. Vývoj struktury subjektů hospodařících v zemědělství

V roce 2007 bylo zaznamenáno 39 396 aktivně hospodařících zemědělských subjektů. V porovnání s předešlým strukturálním šetřením v roce 2005 jich bylo o 2 856 (o 6,8 %) méně. Většinu (92,5 %) zpravodajských jednotek tvořily podniky fyzických osob. Z celkového počtu podniků fyzických osob tvořily 72,3 % podniky zemědělců evidovaných jako samostatně hospodařící rolníci či zemědělstí podnikatelé a 1/5 (22,6 %) byla tvořená subjekty fyzických osob bez IČO, které se zabývaly zemědělstvím jako samozásobitelé a splnily některou z prahových hodnot šetření. Právnických osob bylo jen 7,5 %. Vývoj počtu zemědělských subjektů od roku 2000 byl u podniků právnických a fyzických osob rozdílný. Zatímco počet zemědělských podniků fyzických osob klesá, právnických osob přibývá.

Tab.1 - Struktura hospodařících subjektů v zemědělství za období 2000 - 2007

	Ukazatel	AGC 2000		FSS 2003		FSS 2005		FSS 2007		Index 07/05 (%)
		abs.	podíl (%)	abs.	podíl (%)	abs.	podíl (%)	abs.	podíl (%)	
Hospodařící subjekty celkem	počet	54 158	100,0	54 071	100,0	42 252	100,0	39 396	100,0	93,2
	výměra ha	3 607 572	100,0	3 618 920	100,0	3 557 791	100,0	3 518 073	100,0	98,9
	prům. výměra (ha)	66,6	x	66,9	x	84,2	x	89,3	x	106,1
v tom hlavní právní formy: podniky fyzických osob	počet	51 473	95,0	51 287	94,9	39 419	93,3	36 455	92,5	92,5
	výměra ha	952 082	26,4	1 009 078	27,9	1 041 454	29,3	1 034 568	29,4	99,3
	prům. výměra (ha)	18,5	x	19,7	x	26,4	x	28,4	x	107,4
podniky právnických osob	počet	2 685	5,0	2 784	5,1	2 833	6,7	2 941	7,5	103,8
	výměra ha	2 655 490	73,6	2 609 842	72,1	2 516 336	70,7	2 483 505	70,6	98,7
	prům. výměra (ha)	989,0	x	937,4	x	888,2	x	844,4	x	95,1
z nich obchodní společnosti	počet	1 859	3,4	2 069	3,8	2 154	5,1	2 294	5,8	106,5
	výměra ha	1 562 790	43,3	1 657 363	45,8	1 634 490	45,9	1 679 562	47,7	102,8
	prům. výměra (ha)	840,7	x	801,0	x	758,8	x	732,2	x	96,5
z nich s.r.o.	počet	1 264	2,3	1 400	2,6	1 493	3,5	1 607	4,1	107,6
	výměra ha	773 549	21,4	769 712	21,3	785 576	22,1	779 486	22,2	99,2
	prům. výměra (ha)	612,0	x	549,8	x	526,2	x	485,1	x	92,2
a.s.	počet	559	1,0	627	1,2	622	1,5	651	1,7	104,7
	výměra ha	773 901	21,5	870 111	24	834 436	23,5	886 151	25,2	106,2
	prům. výměra (ha)	1 384,4	x	1 387,7	x	1 341,5	x	1 361,2	x	101,5
družstva	počet	741	1,4	631	1,2	584	1,4	548	1,4	93,8
	výměra ha	1 059 451	29,4	917 936	25,4	848 797	23,9	773 946	22,0	91,2
	prům. výměra (ha)	1 429,8	x	1 454,7	x	1 453,4	x	1 412,3	x	97,2

Podniky právnických osob

Od roku 2000 došlo ke zvýšení počtu zemědělských podniků právnických osob o 9,5 %. V letech 2005 až 2007 došlo k nárůstu počtu podniků právnických osob o 3,8 %. Na nárůstu počtu podniků právnických osob se podílely jak společnosti s ručením omezeným, tak akciové společnosti. Naopak zemědělských družstev i nadále ubývá. Zatímco v roce 2000 hospodařilo v České republice 741 družstev, v roce 2007 jich je pouze 548. Družstva mají tradičně nejvyšší průměrnou výměru obhospodařované půdy (1 453,4 ha v roce 2005 a 1 412,3 ha v roce 2007), takže jejich podíl na obhospodařované zemědělské půdě (22,0 %) je srovnatelný se společnostmi s ručením omezeným (22,2 %) a s akciovými společnostmi (25,2 %).

Podniky fyzických osob

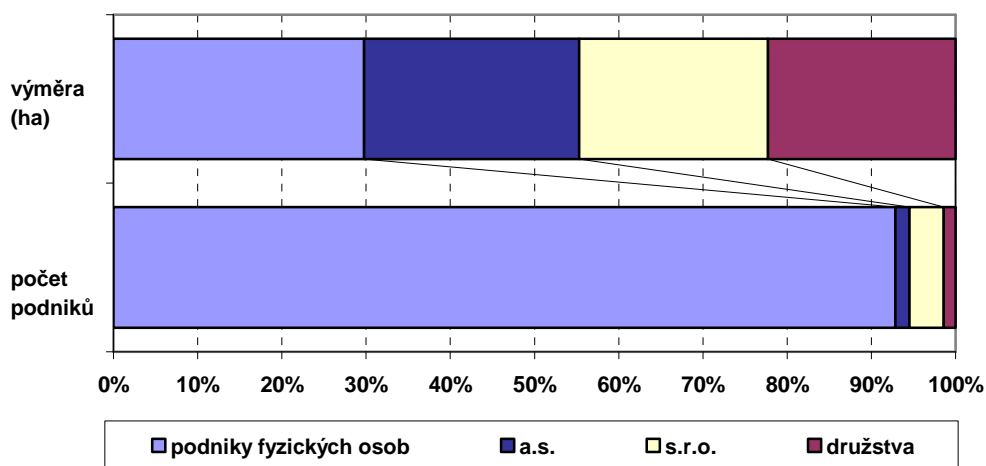
Počet zemědělských podniků fyzických osob se oproti roku 2000 snížil téměř o 30 %. Jen v porovnání s výsledky předchozího šetření v roce 2005 došlo v roce 2007 k poklesu jejich počtu o 7,5 %. Rodinné farmy, charakteristické pro většinu států EU nejsou v České republice typické. Nadále pokračoval také úbytek fyzických osob z důvodu povinnosti přeregistrace, která započala v roce 2004 a bude probíhat až téměř do poloviny roku 2009.

Z výrazného úbytku počtu fyzických osob podnikajících v zemědělství po roce 2000 nelze vyvozovat dopady na skutečnou zemědělskou produkci. Velký počet podniků fyzických osob v tomto období byl v první řadě způsoben nárůstem počtu subjektů, které se v průběhu privatizace zaregistrovaly jako samostatně hospodařící rolníci za účelem dosažení svých restitučních nároků a bez reálných záměrů na půdě hospodařit. Většina půdy tak zůstala v pronájmu původních, resp. transformovaných velkých podniků.

Celkové výměry obhospodařované zemědělské půdy se to výrazněji nedotklo (v roce 2007 byla výměra obhospodařované zemědělské půdy na úrovni 97,5 % roku 2000). V roce 2007 tvořila najatá půda 83,3 % obhospodařované zemědělské půdy (v roce 2005 to bylo 85,7 %).

Ačkoli početně podniky fyzických osob převažují, jejich výrobní potenciál je v porovnání s podniky právnických osob malý. Z celkových 3,5 milionů hektarů obhospodařované zemědělské půdy v České republice, obhospodařují 70,6 % půdy podniky právnických osob. Na podniky fyzických osob připadá zbývajících 29,4 % půdy (viz. graf 1).

Graf 1 - Podíl hlavních právních forem na počtu zemědělských podniků a obhospodařované zemědělské půdě v roce 2007

Průměrná výměra půdy připadající na jeden zemědělský subjekt

Z faktu, že celkový počet zemědělských subjektů klesá, zatímco obhospodařovaná půda se drží na relativně stabilní úrovni (resp. pozvolna klesá), vyplývá nárůst průměrné výměry zemědělské půdy připadající na jeden podnik. S průměrnou výměrou 89,3 ha stojí Česká republika v čele celé Evropské unie. Zatímco průměrná výměra podniků fyzických osob mezi sledovanými šetřeními vytrvale stoupá (z 18,5 ha v roce 2000 na 28,4 ha v roce 2007), průměrná výměra podniků právnických osob klesá (z 989,0 ha v roce 2000 na 844,4 ha v roce 2007).